

SPRÁVA O HODNOTENÍ ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE

ÚZEMNÝ PLÁN OBCE DEMANDICE

Podľa prílohy č. 5 k zákonu č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné
prostredie v znení neskorších predpisov

Február 2017

Obsah

A. ZÁKLADNÉ ÚDAJE	5
I. Základné údaje o obstarávateľovi	5
1. Označenie	5
2. Sídlo	5
3. Meno, priezvisko, adresa, telefónne číslo a iné kontaktné údaje oprávneného zástupcu obstarávateľa, osoby s odbornou spôsobilosťou na obstarávanie územnoplánovacích podkladov a územnoplánovacej dokumentácie a miesto na konzultácie	5
II. Základné údaje o územnoplánovacej dokumentácii	6
1. Názov	6
2. Územie (kraj, okres, obec, katastrálne územie, parcelné číslo)	6
3. Dotknuté obce	6
4. Dotknuté orgány	6
5. Schvaľujúci orgán	7
6. Vyjadrenie o vplyvoch územnoplánovacej dokumentácie presahujúcich štátne hranice	7
B. ÚDAJE O PRIAMYCH VPLYVOCH ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA	7
I. Údaje o vstupoch	7
1. Pôda	7
2. Voda	8
3. Suroviny	10
4. Energetické zdroje	10
5. Nároky na dopravu a inú infraštruktúru	12
II. Údaje o výstupoch	14
1. Ovzdušie	14
2. Voda	15
3. Odpady	16
4. Hluk a vibrácie	16
5. Žiarenie a iné fyzikálne polia	16
6. Doplňujúce údaje	17
C. KOMPLEXNÁ CHARAKTERISTIKA A HODNOTENIE VPLYVOV NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA	17
I. Vymedzenie hraníc dotknutého územia	17

II. Charakteristika súčasného stavu životného prostredia dotknutého územia - podľa stupňa územnoplánovacej dokumentácie	17
1. <i>Horninové prostredie</i>	17
2. <i>Klimatické pomery</i>	19
3. <i>Ovzdušie</i>	19
4. <i>Vodné pomery</i>	20
5. <i>Pôdne pomery</i>	20
6. <i>Fauna a flóra</i>	21
7. <i>Krajina</i>	23
8. <i>Chránené územia, chránené stromy a ochranné pásma podľa osobitných predpisov a územný systém ekologickej stability</i>	24
9. <i>Obyvateľstvo</i>	26
10. <i>Kultúrne a historické pamiatky a pozoruhodnosti, archeologické náleziská</i> .	28
11. <i>Paleontologické náleziská a významné geologické lokality</i>	29
12. <i>Iné zdroje znečistenia</i>	29
13. <i>Zhodnotenie súčasných environmentálnych problémov</i>	29
III. Hodnotenie predpokladaných vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie vrátane zdravia a odhad ich významnosti podľa stupňa územnoplánovacej dokumentácie	29
1. <i>Vplyvy na obyvateľstvo</i>	29
2. <i>Vplyvy na horninové prostredie, nerastné suroviny, geodynamické javy a geomorfologické pomery</i>	30
3. <i>Vplyvy na klimatické pomery</i>	31
4. <i>Vplyvy na ovzdušie</i>	31
5. <i>Vplyvy na vodné pomery</i>	31
6. <i>Vplyvy na pôdu</i>	32
7. <i>Vplyvy na faunu, flóru a ich biotopy</i>	32
8. <i>Vplyvy na krajinu</i>	32
9. <i>Vplyvy na chránené územia a ochranné pásma</i>	33
10. <i>Vplyvy na kultúrne a historické pamiatky, vplyvy na archeologické náleziská</i>	34
11. <i>Vplyvy na paleontologické náleziská a významné geologické lokality</i>	34
12. <i>Iné vplyvy</i>	35
13. <i>Komplexné posúdenie očakávaných vplyvov z hľadiska ich významnosti, vzájomných vzťahov a ich porovnanie s platnými právnymi predpismi</i>	35
IV. Navrhované opatrenia na prevenciu, elimináciu, minimalizáciu a kompenzáciu vplyvov na životné prostredie a zdravie	36

V. Porovnanie variantov zohľadňujúcich ciele a geografický rozmer strategického dokumentu vrátane porovnania s nulovým variantom.....	37
1. <i>Tvorba súboru kritérií a určenie ich dôležitosti na výber optimálneho variantu</i>	37
2. <i>Porovnanie variantov</i>	38
VI. Metódy použité v procese hodnotenia vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie a zdravie a spôsob a zdroje získavania údajov o súčasnom stave životného prostredia a zdravia.....	40
VII. Nedostatky a neurčitosti v poznatkoch, ktoré sa vyskytli pri vypracúvaní správy o hodnotení	41
VIII. Všeobecne záverečné zhrnutie	42
IX. Zoznam riešiteľov a organizácií, ktoré sa na vypracovaní správy o hodnotení podieľali, ich podpis (pečiatka).....	43
X. Zoznam doplňujúcich analytických správ a štúdií, ktoré sú k dispozícii u navrhovateľa a ktoré boli podkladom na vypracovanie správy o hodnotení	44
XI. Dátum a potvrdenie správnosti a úplnosti údajov podpisom (pečiatkou) oprávneného zástupcu navrhovateľa.....	44

A. ZÁKLADNÉ ÚDAJE

I. Základné údaje o obstarávateľovi

1. Označenie

Obec Demandice

2. Sídlo

935 85 Demandice

3. Meno, priezvisko, adresa, telefónne číslo a iné kontaktné údaje oprávneného zástupcu obstarávateľa, osoby s odbornou spôsobilosťou na obstarávanie územnoplánovacích podkladov a územnoplánovacej dokumentácie a miesto na konzultácie

Oprávnený zástupca obstarávateľa:

Ing. Attila Kürthy, starosta obce

Obecný úrad Demandice, 935 85 Demandice č. 236

Ľ.č. 037/7493121, e- mail: starosta@demandice.sk

Spracovateľ územného plánu obce Demandice:

Architektonické štúdio Atrium

Mlynská 27, 040 01 Košice, tel.: 055/ 62 315 87, e-mail: architekti@atriumstudio.sk

Hlavný riešiteľ: Ing. arch. Dušan Burák, CSc.

Odborne spôsobilá osoba pre obstarávanie ÚPD:

Ing. arch. Gertrúda Čuboňová

Číslo preukazu odbornej spôsobilosti : 236

II. Základné údaje o územnoplánovacej dokumentácii

1. Názov

Územný plán obce Demandice

2. Územie (kraj, okres, obec, katastrálne územie, parcelné číslo)

Kraj : Nitriansky
Okres : Levice
Obec : Demandice
Katastrálne územie : Demandice

3. Dotknuté obce

Santovka, Horné Semerovce, Dolné Semerovce, Sazdice, Zbrojníky, Hontianska Vrbica

4. Dotknuté orgány

Dotknutými subjektmi pri spracovaní, prerokovávaní a schvaľovaní územnoplánovacej dokumentácie obce sú orgány určené v § 140a zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov.

5. Schvaľujúci orgán

Obecné zastupiteľstvo obce Demandice

6. Vyjadrenie o vplyvoch územnoplánovacej dokumentácie presahujúcich štátne hranice

Územný plán obce Demandice rieši výlučne katastrálne územie obce Demandice a nemá vplyv presahujúci štátne hranice.

B. ÚDAJE O PRIAMYCH VPLYVOCH ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA

I. Údaje o vstupoch

1. Pôda

Kvalita a stav pôdneho fondu sú závislé od ich prirodzených vlastností, od prírodných a antropogénne vyvolaných procesov a od vplyvu ľudskej činnosti prostredníctvom vykonaných melioračných opatrení. Väčšina katastra obce Demandice je poľnohospodársky intenzívne využívaná, pričom dominuje orná pôda.

Z pôd sa v území vyskytujú hnedozeme pseudoglejové a pseudogleje zo sprašových a polygenetických hlín, okrajovo do územia zasahujú aj rendziny a kambizeme rendzinové a pseudogleje nasýtené z polygenetických hlín. Pôdy sú vo prevažnej časti územia ílovito-hlinité, na juhovýchodnom okraji hlinité a v údolí potoka Búr ílovité, neskeletnaté až slabo kamenité (obsah skeletu 0 – 20 %). Poľnohospodárska pôda je strednej, lokálne nízkej bonity a v kategorizácii produkčnosti dosahuje vysoké hodnoty

(6, 7, 8 v 10-stupňovej stupnici s bodovými hodnotami 60 – 51, 70 – 61 a 80 – 71 v stupnici 100 – 1), lokálne sú hodnoty nízke (40 – 31 a 30 – 21). Obsah humusu v hĺbke do 25 cm je prevažne vysoký (> 2,3 %), lokálne stredný (1,8 – 2,3 %). Pôdna reakcia je neutrálna (6,5 – 7,3 pH), na JV okraji územia slabo (6,5 – 6,0 pH), stredne (6,0 – 5,5 pH), silne (5,5 – 5,0 pH) až veľmi silno kyslá (4,5 – 5,0 pH).

2. Voda

Zásobovanie pitnou vodou

Verejný vodovod sa v obci ani odčlenených častiach nenachádza. Zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou je individuálne z vlastných zdrojov vody, avšak kvalita podzemnej vody je dlhodobo neúnosná. Ako zdroje vody slúžia prídomové studne vybavené čerpadlami na dopravu vody do bytov v rodinných a bytových domoch. Výnimkou v zásobovaní pitnou vodou je časť Majere, ktorá má obcou spravovaný vodovod so studňou v Dolnom majeri (výdatnosť 0,5 l/s), ČS s výtlakom (liatina Js100) do VDJ na kóte 235 m n. m. s kapacitou 25 m³ v Hornom majeri a gravitačným rozvodom Js100 do oboch miestnych častí. Okrem rodinných domov je na systém napojený i rekreačný areál Levitex. Podľa celoštátneho sčítania obyvateľstva, domov a bytov v roku 2011 prevažuje napojenosť bytov na vlastný zdroj. Voda v studniach však nevyhovuje požiadavkám normy na pitnú vodu a v suchých obdobiach nepostačuje. Budovy občianskej vybavenosti, rekreácie, výroby a bytové domy sú taktiež zásobované vodou z vlastných studní.

Pripravuje sa napojenie obce na skupinový vodovod Levice. V súčasnosti sa realizuje prírodný úsek Levice - Čankov – Santovka - Demandice.

Severne od obce je studňa úžitkovej vody pre plniareň minerálnej vody v Santovke – oplotené pásmo OP I°.

Splašková kanalizácia

Odpadové vody z domácností sú odvedené do prídomových žúmp alebo septikov (celkový počet 290), kde vyhnívajú a po čase sa vyvážajú na ČOV Tupá a Želiezovce. Verejné budovy, ako aj bytové domy majú taktiež zriadené žumpy.

Výsledky sčítania ukázali, že žumpy neboli vybudované v 8-tich rodinných domoch. V týchto domoch nebol zriadený splachovací záchod, kúpeľňa alebo sprcha.

Odvádzanie dažďových vôd

Povrchové vody atmosférického pôvodu zo striech, dvorov, komunikácií a príslušného terénu odtekajú priekopami vedľa komunikácií do miestnych potokov.

Protipovodňová ochrana

Tok Búr má v riešenom území pomerne pomalý odtok. Pri veľkých odtokoch dochádza k vybrežovaniu zadržovaného prietoku. Ľavostranné polia sú zaplavované a podmäčkané priesakom, preto sú odvodňované a vysušané trubkovou drenážou. Drobné toky z vyvýšených pramenísk majú upravené korytá v dolných častiach v zaústení do Búra. V horných častiach v lesoch tečú drobné toky v prirodzene vymytých korytách a odplavujú štrk a piesok do koryta Búra. Sedimenty v Búre dvíhajú dno koryta a teda aj hladinu vody, ktorá potom vystupuje z koryta a spomaľuje odtok. Spomalenie odtoku brežnej vody spôsobujú i jamy, najmä v časti Jatov. Posledné veľké vody podmyli svah koryta na trase koryta smerom do obce.

Dolné úseky koryt sú upravené, horné toky potokov sú neupravené a bočné prítoky potokov sú smerovo upravené (ustálené) s vymytými korytami. Ostatné drobné toky majú upravené toky koryt.

Okrem tokov sú v obci odvodňovacie priekopy a drenáže pre odvádzanie povrchových aj spodných vôd stúpajúcich k povrchu v prípade veľkých vôd v Búre.

Pomery potoka Búr sú nepriaznivé na rovine medzi dvoma mostami. Tu je spád takmer nulový (134 m.n.m.). Prítoky potokov z vyšších dolín za dažďov rýchlo stečú a preplňujú koryto Búra, ktorý sa následne vylieva do príslušných polí.

Pomalý odtok, najmä za povodní zvyšuje hladinu spodných vôd a presakovaním do pôdy v celej obci nepriaznivo ovplyvňujú kvalitu vody v studniach. Úroveň hladiny spodnej vody je 2 m pod povrchom.

Na zaplavených pozemkoch, najmä v časti Jatov, na pravom brehu toku, dala obec v roku 2013 vykopať odvodňovacie priekopy a na ľavom brehu dala obec odvodniť a vysúšať polia drenážnymi rúrkami.

3. Suroviny

V katastrálnom území obce Demandice ani v jeho blízkom okolí nie sú evidované žiadne prieskumné územia, ložiská nerastných surovín ani chránené ložiskové územia a nie sú tam ani iné záujmy, ktoré by bolo potrebné chrániť podľa banských predpisov.

4. Energetické zdroje

Obec je plynofikovaná od roku 1996, kedy boli v obci skolaudované uličné plynovody a napojení prví odberatelia plynu. Zásobovanie obce zabezpečuje vysokotlaková regulačná stanica plynu RS 1 200 m³/ hod lokalizovaná na severnom okraji obce. Je napojená na VTL distribučný plynovod prípojkou DN 100 PN 25 Mpa v Santovke. Od regulačnej stanice je vedená STL distribučná sieť s PN do 300 kPa. Miestna distribučná sieť je budovaná z materiálu OCL. Rozvody idú pozdĺž miestnych komunikácií a umožňujú priame napojenie domov prípojkami. Odber plynu je cez domový regulátor plynu STL/ NTL každého odberateľa. Podľa celoštátneho sčítania obyvateľstva, domov a bytov v roku 2011 bolo na plynovodnú sieť napojených 179 bytov, čo z celkového počtu 330 domov činilo 59 %. Byty spotrebovali v r. 2014 – 169 tis. m³ plynu. Počet odberateľov plynu mierne stúpa. Obec má potenciál rastu počtu odberateľov v počte 151 nenapojených domácností. Spotreba plynu obyvateľstvom však klesá, ako v celkovom množstve, tak v priemere na jedného obyvateľa. Dôvodom je predovšetkým šetrenie domácností plynom v dôsledku jeho zdražovania. Odbery občianskej vybavenosti klesajú podobne ako u obyvateľstva.

Obec Demandice bola elektrifikovaná v rokoch 1958 až 1963. Posledná rekonštrukcia energetických zariadení obce prebehla v roku 1996. Posledné vybudované energetické zariadenie bolo VN kábel, TS 0010-013 Hybec s NN káblovými rozvodmi v roku 2015. V obci Demandice nie je v najbližšom období plánovaná investícia zo

strany ZSD. Katastrálnym územím obce prechádzajú tieto vysokonapäťové vedenia a prípojky k trafostaniciam : VN 22 kV vedenie č. 267 a TS 22/0,4 kV trafostanice v počte 13. Vysokonapäťové VN (22kV) vedenie č. 267 je v správe Západoslovenskej distribučnej a.s. (ZSD a.s.). Vonkajšie 22 kV vedenie typ: 3x70/11 AlFe je napájané z RZ Tupá s možnosťou zmeny zásobovania z RZ Levice. VN prípojky 22 kV pre trafostanice sú realizované vedením AlFe6 35 mm² prevažne na betónových podperných bodoch. VN kábel v časti Majere – Hybec je VN kábel NA2XS(F)2Y 3x1x95 mm². Distribúciu elektrickej energie v katastrálnom území obce Demandice zabezpečuje 13 trafostaníc TS1 0010-001 až TS13 0010-013. Distribučné sekundárne vzdušné rozvody sú vybudované vzdušnými vedeniami AlFe 4x70 mm², AlFe 4x50 mm² a AlFe 4x35 mm² prevažne na betónových podperných bodoch. Distribučné sekundárne káblové vedenia sú vybudované káblami NAYY-J 4x240 mm², NAYY 4x150 mm², AYKY 3x185 + 95 mm², AYKY 3x 95 + 70 mm². Jednotlivé domové prípojky sú realizované podľa dátumu realizácie pripojenia vzdušnými vedeniami AlFe 2x resp. 4x 16/25 mm² a zemnými vedeniami AYKY 4x16 mm² a AYKY 4x 25 mm². Technický stav rozvodov je dobrý, schopný bezpečnej a spoľahlivej prevádzky. ZSD a.s. priebežne realizuje v obci obnovu existujúcich VN, resp. NN vedení. V súčasnosti, resp. v blízkej budúcnosti prevádzkovateľ neplánuje rozsiahlejšie úpravy, rekonštrukcie, resp. rozšírenia sietí. TS1- TS13 sú určené na distribúciu pre maloodberateľov a podnikateľské subjekty. TS1, TS2, TS7, TS8, TS10, TS11 a TS12 slúžia ako zdroje el. energie pre obec, TS3 slúžia ako zdroje el. energie pre PD, TS4 slúžia ako zdroje el. energie pre Majer1- ŠM - Kotlina, TS5 slúži ako zdroj el. energie pre časť Hybec a TS6 je v likvidácii. TS9 slúži ako zdroj el. energie pre časť obce v Gunárovej doline a TS13 pre časť obce - Hybec. Existujúce transformačné stanice sú ako už bolo spomínané napojené z VN linky č.267 prípojkami - nadzemným (vzdušným) vedením prevažne na betónových podperných bodoch. Celkový inštalovaný výkon trafostaníc dodávajúcich elektrinu obyvateľstvu a ostatným odberateľom v obci je $P_i=2\,790$ kVA. Tieto trafostanice sú vyťažené celkovo na 59% (podľa údajov ZSD a.s.) a z hľadiska ZSE a.s. v obci Demandice nie je plánovaná v najbližšom období investícia. Súčasný inštalovaný príkon transformačných staníc v obci postačuje na pokrytie spotreby el. energie.

Teplo potrebné pri varení, na ohrev vody a na vykurovanie sa v obci zabezpečuje individuálne, ako v domoch a bytoch, tak aj v objektoch občianskej vybavenosti. Najväčšia spotreba tepla je pri vykurovaní, ktorého efektívnosť závisí od spôsobu vykurovania a od tepelného zdroja. Využívajú sa rôzne zdroje tepla a viaceré spôsoby

vykurovania. Spôsoby vykurovania boli zisťované pri celoštátnom sčítaní obyvateľstva, domov a bytov v roku 2011. Výsledky ukazujú, že efektívne kotle ústredného a etážového kúrenia na plyn v obci využíva 107 domácností. Ostatných 137 domácností využíva pevné palivo a 32 domov má elektrické ústredné kúrenie. Spotreba tepla v objektoch občianskej vybavenosti vykurovaných plynom je primeraná veľkosti objektov.

5. Nároky na dopravu a inú infraštruktúru

Cestná doprava

Zastavaným územím obce Demandice prechádza v smere východ-západ trasa cesty I. triedy č. I/75 so smerom Šaľa – Nové Zámky – Šahy, ktorá sa v centre obce štvoramennou stykovou križovatkou križuje s cestou II. triedy č. II/564 v smere sever-juh Santovka – Demandice – Sazdice. Južne od riešeného územia obce Demandice je v smere východ-západ vedená navrhovaná trasa rýchlostnej cesty R7 so smerom trasy Bratislava – Dunajská Streda – Nové Zámky – Lučenec.

Základnou dopravnou osou obce je teda cesta I. triedy č. I/75, ktorá sa v centre obce križuje s cestou II. triedy č. II/564. Tieto komunikácie v obci plnia funkciu zberných komunikácií.

Cestu č. I/75 radíme do funkčnej triedy B1, ktorá je vybudovaná v obci so šírkou vozovky 8,0 m s obojstranným odstavným pruhom šírky cca 2,0 m. Cesta je zaradená do kategórie MZ 10,5/50. V rámci tejto cesty sú na zastávkach hromadnej dopravy vyznačené samostatné zastavovacie pruhy. V zastavanom území obce je čiastočne vybudovaný jednostranný chodník pre peších,

Cestu č. II/564 radíme do funkčnej triedy B2, je vybudovaná v kategórii MZ 8,0/50. Pozdĺž cesty sú jednostranne vybudované chodníky pre peších šírky 1,5 m. Pozdĺž cesty v smere na Sazdice je pozdĺž chodníka a hlbokého odvodňovacieho rigola osadené zábradlie.

Hromadná autobusová doprava

Obec je obsluhovaná 5-timi linkami SAD, z toho dve linky sú diaľkové. V centre obce je na ceste č. I/75 zriadená obojstranná zastávka. Zastávky sú obojstranne vybavené samostatnými zastavovacími pruhmi pre zastavovanie autobusových spojov mimo jazdných pruhov cesty I. triedy. Na zastávkach sú osadené prístrešky pre cestujúcich a čakacie priestory dostatočnej kapacity. Na ceste č. I/75 je vyznačený prechod pre peších s pešími chodníkmi zrealizovanými v križovatke zberných komunikácií s nadväznosťou na objekty občianskej vybavenosti centra obce. Na ceste č. II/564 sú zastávky pri základnej škole a v križovatke s cestou č. I/75. Zastávky sú označené iba označovníkmi, nie sú vybudované samostatné zastávkové pruhy a autobusy zastavujú v jazdných pruhoch vozovky. Zastávky sú jednostranne vybavené prístreškami pre cestujúcich. Autobusová zastávka pri cintoríne má neprehľadný prevádzkový priestor medzi prístreškom a vozovkou (polootvorený odvodňovací rigol).

Pešia a cyklistická doprava

Pozdĺž cesty č. I/75 je čiastočne vybudovaný jednostranný chodník pre peších šírky cca 1,25 m, v centre obce a v križovatke ciest č. I/75 a č. II/564 sú pešie chodníky vybudované obojstranne s vyznačením prechodov pre peších. V ostatnej časti zástavby nie sú vybudované chodníky, pre peších pohyb sa využívajú komunikácie a pridružený uličný priestor. Pridružený uličný priestor je využívaný aj na pozdĺžne parkovanie vozidiel, čo tvorí prekážku pešiemu a cyklistickému pohybu. Na území obce nie sú vybudované samostatné cyklistické chodníky.

Železničná doprava

Cez katastrálne územie neprechádza žiadna železničná trať. Najdôležitejšou železničnou traťou na území Nitrianskeho kraja je trať č. 130 Bratislava – Štúrovo – Maďarsko. V smere sever-juh je trať doplnená hlavnou traťou č. 150 Nové Zámky – Levice – Kozárovce – Banská Štiavnica. Najbližšia železničná stanica je lokalizovaná v obci Tupá.

Letecká doprava

V katastrálnom území obce sa nenachádza žiadne zariadenie leteckej dopravy a v území sa ani neuvažuje s rozvojom takejto dopravy. Z hľadiska dostupnosti a pravidelnej prepravy osôb je najbližšie lokalizované letisko pre osobnú prepravu v Bratislave. Najbližšie k obci je letisko Nitra – Janíkovce, ktoré má štatút dopravného letiska pre malý medzinárodný letecký styk, je v súčasnej dobe využívané najmä pre súkromnú osobnú leteckú dopravu.

Vodná doprava

Katastrálnym územím obce nepreteká žiadny vodný tok, ktorý by umožňoval dopravnú alebo hospodársku plavbu.

Statická doprava

V obci sú parkovacie plochy zriadené pri viacerých objektoch občianskej vybavenosti. Pri ich obsadení alebo v ostatných častiach obce vozidlá parkujú pozdĺž ciest a na plochách zelene uličného priestoru. Obyvatelia bývajúci v rodinnej zástavbe si stavajú garáže podľa potreby na vlastných pozemkoch a na krátkodobé parkovanie využívajú uličný priestor pred oplotením pozemkov rodinných domov.

II. Údaje o výstupoch

1. Ovzdušie

V katastrálnom území sa nenachádzajú žiadne významné stacionárne zdroje znečisťovania ovzdušia a taktiež tu nie je vymedzená oblasť riadenia kvality ovzdušia. Na priaznivú kvalitu ovzdušia vplýva aj plynofikácia obce.

Za najvýznamnejší zdroj znečisťovania ovzdušia možno považovať zdroj líniový - premávka po cestách I. a II. triedy, účelových cestách a miestnych komunikáciách. Pomery vylepší pripravovaná rýchlostná cesta R7 a odklon tranzitnej dopravy.

Podľa údajov z Národného emisného informačného systému (NEIS) boli za rok 2013, v okrese Levice, priemerné ročné koncentrácie tuhých znečisťujúcich látok (TZL) – 67,728 t, oxidov síry ako SO₂ – 28,078 t, oxidov dusíka ako NO₂ – 214,165 t a oxidu uhoľnatého CO – 484,826 t.

2. Voda

Povrchové vody

Katastrálne územie obce leží v základnom povodí rieky Ipeľ, ktorý je súčasťou hlavného povodia Dunaja, do ktorého ústi pri obci Kubáňovo. Osou katastra preteká potok Búr v dĺžke 7 km (rkm 5,7 – 12,8). Tok, ktorý priberá prítoky - neupravený ľavostranný prítok Strmina a tok Kamenná, má v intraviláne obce upravené odtokové pomery. Demandický potok je upravený v intraviláne obce, neupravené toky Studená Dolina, Hybec a potok s tromi bezmennými prítokmi. Potoky z okolitých svahov zanášajú koryto Búra hlinou a pieskom. Na hranici juhozápadnej časti územia preteká potok Ješovka ústiaca do Ipeľa mimo katastrálneho územia obce. Potoky Búr a Ješovka sú evidované vodohospodársky významné vodné toky.

Podpovrchové vody

V katastrálnom území obce sa nenachádza žiadny zdroj geotermálnych vôd. Do severnej časti katastra však zasahuje OP I°, II° a III° prírodného zdroja minerálnych stolových vôd Santovka a pozdĺž cesty č. I/75 - OP II° prírodného liečivého zdroja. V severnej časti katastrálneho územia a nad areálom Levitex sú oplotené studne pre odber pitnej vody – OP I°. Podľa Vodného plánu SR (2009) sa v k. ú. obce nenachádza žiadna chránená oblasť určená pre odber pitnej vody. Podľa Vodného plánu SR (2009) je chemický stav útvarov povrchových vôd rieky Ipeľ dobrý, ekologický stav a potenciál útvarov povrchových vôd je dobrý až priemerný. Obyvatelia obce nie sú zásobovaní pitnou vodou z centrálného obecného vodovodu, okrem m.č. Majere, kde je vybudovaný malý vodovod s vodojemom. Používajú sa vlastné studne, avšak kvalita podzemnej vody je dlhodobu neúnosná. Pripravuje sa preto napojenie obce na skupinový vodovod Levice so zdrojom pitnej vody mimo obce.

3. Odpady

Produkcia odpadov je evidovaná v bývaní, v službách a vo výrobe. Obec má vypracovaný Plán odpadového hospodárstva, v rámci ktorého je zavedený separovaný zber papiera, skla a plastov. V obci sa nenachádza funkčná skládka odpadov ani kompostáreň. Všeobecný odvoz tuhého komunálneho odpadu je zabezpečený zmluvne prostredníctvom firmy MIKONA - Želiezovce, ktorá zabezpečuje odvoz odpadu v dvojtyždňových intervaloch na skládku Želiezovce. Odvoz triedeného odpadu (sklo, plasty, papier) zabezpečuje firma SLUŽBY Šarovce v intervale 1x mesačne. Zber separovaného odpadu je zabezpečený zmluvne. Odvoz triedeného odpadu, bielej a čiernej techniky a problémových zložiek odpadu zabezpečuje firma METAL Servis v intervale 2 x ročne. Odpady vznikajúce výkonom predmetu podnikania je producent povinný zhodnocovať sám, resp. treťou osobou, alebo odovzdaním osobe oprávnenej nakladať s odpadmi podľa zákona o odpadoch. V súčasnosti takéto odpady vznikajú v malých prevádzkach, kde je žiaduce využívať najlepšie na trhu dostupné technológie šetriace prírodné zdroje a zhodnocujúce vlastný odpad, ale aj odpad zo širšieho okolia.

4. Hluk a vibrácie

Primárnym producentom hluku je automobilová doprava. Najvyššia prípustná hodnota ekvivalentnej hladiny hluku vo vonkajšom priestore pozdĺž základnej komunikačnej siete pre obytné útvary 60 dB(A) podľa vyhlášky MZ SR č. 549/2007 Z.z. je prekročená prakticky v celej obci a pri zástavbe pozdĺž cesty I/75 bola nameraná hodnota 65 dB(A). Hlukové pomery budú znížené pripravovanou rýchlostnou cestou R7 a odklonom tranzitnej dopravy.

5. Žiarenie a iné fyzikálne polia

Problematiku obmedzenia žiarenia obyvateľstva z radónu a ďalších prírodných rádionuklidov rieši vyhláška Ministerstva zdravotníctva č. 406/1992. Radón je inertný

plyn, ktorý vzniká ako jeden z dcérskych produktov pri premene uránu a tória, ktoré sa nachádzajú v horninách a mineráloch v zemskej kôre. Na základe odvodenej mapy radónového rizika sa väčšia časť k. ú. obce nachádza v oblasti stredného radónového rizika.

6. Doplnujúce údaje

Údaje o iných výstupoch v podobe zásahov do prostredia nie sú v rámci návrhu Územného plánu obce Demandice relevantné.

C. KOMPLEXNÁ CHARAKTERISTIKA A HODNOTENIE VPLYVOV NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA

I. Vymedzenie hraníc dotknutého územia

Obec Demandice sa rozprestiera pozdĺž potoka Búr v Ipeľskej pahorkatine v nadmorskej výške 135 – 152 m, juhovýchodne od Levíc, na hlavnej komunikačnej trase Nové Zámky – Lučenec. Vyvinula sa na mieste troch bývalých stredovekých dedín z ktorých už dve zanikli a zostali po nich chotáre (Jaminy /Godrok/ a Hybec /Hébecz/). Od okresného mesta Levice je vzdialená 19 km a od mesta Šahy 16 km. Celková plocha katastrálneho územia je 2192 ha.

II. Charakteristika súčasného stavu životného prostredia dotknutého územia - podľa stupňa územnoplánovacej dokumentácie

1. Horninové prostredie

Obec Demandice leží v údolí toku Búr v nadmorskej výške 135 – 152 m. Najnižší bod

katastra má nadmorskú výšku 127 m v údolí toku Búr, najvyšší dosahuje kóta Bujdoška 235 m n. m. v severovýchodnej časti katastra.

Z hľadiska geomorfologického členenia sa katastrálne územie obce Demandice nachádza v Alpsko-himalájskej sústave, podsústave Panónska panva, provincii Západopanónska panva, subprovincii Malá Dunajská kotlina, oblasti Podunajská nížina, celku Podunajská pahorkatina, podcelku Ipelská pahorkatina a časti Santovská pahorkatina.

Z geomorfologického hľadiska predstavuje oblasť katastra obce reliéf nížinných pahorkatín v oblasti negatívnej morfoštruktúry Panónskej panvy, typologicky patriacej k mierne diferencovaným morfoštruktúram bez aggradácie. Z hľadiska morfologicko-morfometrického členenia predstavuje reliéf nivy toku Búr pod obcou nerozčlenenú rovinu, na ňu nadväzuje stredne členitá pahorkatina. Z významných geomorfologických tvarov predstavujú toky Búr a Jelšovka úvalinové doliny a úvaliny nížinných pahorkatín. Zo súčasných reliéfových procesov prevládajú fluvialne a stráňové procesy, z ktorých sa v posudzovanom území v nive toku Búr uplatňuje fluvialny akumuláčno-erózný proces, vo zvyšnej časti územia slabý fluvialny erózný proces s miernym pohybom svahových hmôt v pahorkatinách s dominanciou rozvetrených úvalinovitých dolín. Východná časť územia leží v oblasti výmolinej erózie.

Geologický podklad je tvorený horninami neogénu. Z nich sú v území zastúpené sivé vápnité íly až ílovce, siltovce, piesky a pieskovce, zlepenec, kyslé tufy (stretavské, ptrukšianske a holíčske súvrstvie) sarmatu. Kvartérny pokryv tvoria v prevažnej časti katastra eolické sedimenty – spraše a piesčité spraše, vápnité sprašovité a nevápnité sprašové hliny, na severnom okraji prevládajú deluviálne sedimenty vcelku, tvorené hlinitými, hlinito-piesčitými, hlinito-kamenitými, piesčito-kamenitými až balvanovitými svahovinami a sutinami, lokálne sa vyskytuje nečlenené predkvartérne podložie s nepravidelným pokryvom bližšie nerozlíšených svahovín a sutín.

Podľa hydrogeologického rajónovania ležia podzemné vody posudzovaného územia v regióne N 061. Neogén strednej a južnej časti Ipelskej pahorkatiny s prevažne medzizrnovou priepustnosťou, budovanom neogénmi. Najvýznamnejším hydrogeologickým kolektorom v území sú íly. Prietoknosť a hydrogeologická produktivita je v severnej časti územia mierna ($T = 1 \cdot 10^{-4} - 1 \cdot 10^{-3} \text{ m}^2 \cdot \text{s}^{-1}$), v južnej časti vysoká ($T = 1 \cdot 10^{-3} - 1 \cdot 10^{-2} \text{ m}^2 \cdot \text{s}^{-1}$). Hladina podzemnej vody je zväčša 2 – 5, lokálne až 10 m hlboko. V území je využiteľné množstvo podzemnej vody $< 0,20 \text{ l} \cdot \text{s}^{-1} \cdot \text{km}^{-2}$.

Povrchové vody sú odvodňované potokom Búr a jeho viacerými prítokmi, z ktorých najvýznamnejšie sú Hýbecký potok a potok Kamenná, do južnej časti územia zasahuje aj potok Jelšovka, ústiaci priamo do Ipľa.

Z pôd sa v území vyskytujú hnedozeme pseudoglejové a pseudogleje zo sprašových a polygenetických hlín, okrajovo zasahuje do územia aj výskyt rendzín a kambizemí rendzinových a pseudoglejov nasýtených z polygenetických hlín. Pôdy sú vo prevažnej časti územia ílovito-hlinité, na juhovýchodnom okraji hlinité a v údolí potoka Búr ílovité, neskeletnaté až slabo kamenité (0 – 20 %).

V území boli lokálne zistené prírodné stresové (geodynamické) javy nad rámec bežných prejavov v krajine vo výskyte sedimentov náchylných na presadanie, ktoré sa vyskytujú na celom území katastra. Do SV a JV okraja územia zasahuje oblasť výmoľovej erózie. Náchylnosť územia na zosúvanie je slabá. Na severnom okraji katastra je evidovaná stabilizovaná svahová deformácia.

2. Klimatické pomery

Riešené územie patrí podľa klimaticko-geografického členenia do teplej klimatickej oblasti T (priemerne 50 a viac letných dní za rok s denným maximom teploty vzduchu > 25°C), okrsku T2 – charakteristika okrsku: teplý, suchý, s miernou zimou.

3. Ovzdušie

Kvalita ovzdušia sa odvíja od interných a externých zdrojov znečisťovania ovzdušia. V k. ú. sa nenachádzajú žiadne významné stacionárne zdroje znečisťovania ovzdušia a taktiež tu nie je vymedzená oblasť riadenia kvality ovzdušia. Na priaznivú kvalitu ovzdušia vplýva aj plynofikácia obce. Za najvýznamnejší zdroj znečisťovania ovzdušia možno považovať líniový - premávka po cestách I. triedy a II. triedy, účelových cestách a miestnych komunikáciách. Pomery vylepší pripravovaná rýchlostná cesta R7 a odklon tranzitnej dopravy.

Podľa údajov z Národného emisného informačného systému (NEIS) boli za rok 2013 v okrese Levice priemerné ročné koncentrácie tuhých znečisťujúcich látok (TZL) – 67,728

t, oxidov síry ako SO₂ – 28,078 t, oxidov dusíka ako NO₂ – 214,165 t a oxidu uhľnatého CO – 484,826 t.

4. Vodné pomery

Povrchové vody

Katastrálne územie obce leží v základnom povodí rieky Ipel', ktorý je súčasťou hlavného povodia Dunaja, do ktorého ústi pri obci Kubáňovo. Osou katastra preteká potok Búr v dĺžke 7 km (rkm 5,7 – 12,8). Na hranici juhozápadnej časti územia preteká potok Jelšovka ústiaca do Ipľa mimo katastr. územia obce. Podľa Vodného plánu SR (2009) je chemický stav útvarov povrchových vôd rieky Ipel' dobrý, ekologický stav a potenciál útvarov povrchových vôd je dobrý až priemerný. Potoky Búr a Jelšovka sú vodohospodársky významnými vodnými tokmi.

Podzemné vody

Hladina podzemnej vody je zväčša 2 až 5, lokálne až 10 m hlboko. V území je využiteľné množstvo podzemnej vody < 0,20 l.s⁻¹.km⁻². Do severnej časti katastra zasahuje OP I°, II° a III° prírodného zdroja minerálnych stolových vôd Santovka a pozdĺž cesty I/75 - OP II° prírodného liečivého zdroja. V severnej časti k.ú. a nad areálom Levitex sú oplotené studne pre odber pitnej vody – OP I°. Podľa Vodného plánu SR (2009) sa v k. ú. obce nenachádza žiadna chránená oblasť určená pre odber pitnej vody.

5. Pôdne pomery

Podľa Štatistického úradu SR sa k roku 2014 v katastrálnom území obce Demandice nachádzali poľnohospodárske pôdy o rozlohe 1 832,287 ha, z toho orná pôda tvorí 1 396,166 ha, vinice 59,324 ha, záhrady 29,986 ha a trvalé trávne porasty 346,810 ha. V katastrálnom území obce nie sú evidované chmeľnice a ovocné sady. Podiel poľnohospodárskej pôdy z celkovej rozlohy katastrálneho územia obce je 83,57 %.

Podľa skupín BPEJ (bonitovaná pôdno-ekologická jednotka - klasifikačný a identifikačný údaj vyjadrujúci kvalitu a hodnotu produkčno-ekologického potenciálu poľnohospodárskej pôdy na danom stanovišti) sa v katastrálnom území obce nachádzajú najkvalitnejšie, chránené pôdy, zaradené do 3. až 5. kvalitatívnej skupiny BPEJ, zaberajúce cca 19 % z rozlohy k. ú. obce. Sú to tieto: 0112003/5, 0144203/3, 0144502/5, 0145202/4, 0145302/4, 0145402/5, 0145502/5, 0146203/4, 0146403/5, 0146503/5, 0150202/5, 0150302/5, 0150402/5, 0150502/5, 0152302/5, 0153303/5, 0157003/5. Okrem toho sa tu taktiež nachádzajú poľnohospodárske pôdy strednej kvality (pôdy zaradené do 5. až 7. kvalitatívnej skupiny BPEJ) a nižšej kvality (pôdy zaradené do 8. kvalitatívnej skupiny BPEJ).

Pôdy v oblasti nie sú kontaminované a sú relatívne čisté. V území je úroveň znečistenia podzemných vôd (C_d) nízka (0,1 – 1,0), stredná až vysoká v severnej časti územia, v južnej je prevažne veľmi vysoká. Stupeň znečistenia riečnych sedimentov (C_d) je 0,0. Vodná erózia je v zalesnených častiach oblasti žiadna alebo nepatrná až slabá, v poľnohospodárskej krajine sú pôdy z hľadiska vodnej erózie zaradené do kategórie nepatrnej až slabej, stredne silnej až silnej erózie, na východnom okraji je erózia lokálne až veľmi silná.

6. Fauna a flóra

Fauna

Podľa zoogeografického členenia patrí riešené územie z hľadiska terestrického (suchozemského) biocyklu do provincie stepí - panónsky úsek a z hľadiska limnického (sladkovodného) biocyklu do provincie pontokaspickej, časti západoslovenskej. Živočíšstvo vyskytujúce sa v katastri obce Demandice charakterizujú druhy typické pre teplé nížiny a kotliny strednej Európy. Početnú zložku fauny katastra tvoria bezstavovce. Súčasné zastúpenie druhov fauny je výsledkom pôsobenia zásahov človeka. Uplatňujú sa tu druhy pahorkatinné. Vo faune dotknutého územia sú zastúpené prevažne druhy viazané na biotopy ľudských sídiel, na voľnú oráčinovú krajinu a les. V blízkosti ľudských sídiel sú prispôsobené človeku, jeho zariadeniam a aktivitám; hľadajúce potravu. Mnohé živočíšne druhy citlivo reagujú na zmeny v prírodnom prostredí, zmeny s negatívnym vplyvom na živočíchy spôsobujú znižovanie

ich početnosti až ústup z danej lokality. Je veľmi dôležité zachovanie čo najrozmanitejších pôvodných a prirodzených biotopov, čím sa zvyšuje druhová rozmanitosť v krajine. V riešenom území sa nenachádza rybársky revír a ani chránená rybia oblasť.

Flóra

Lesné porasty sa rozprestierajú najmä na svahoch a v záveroch dolín tokov. Porasty sú len lokálne prerušované prevažne antropogénnymi líniami a malými lúčnymi enklávami. Ide prevažne o dubovo-hrabové a dubové porasty s dubom cerovým (*Quercus cerris*), letným (*Quercus robur*), dubom žltkastým (*Quercus dalechampii*), lokálne zmiešané prevažne s ďalšími listnácami, najmä hrabom (*Carpinus betulus*), javorom poľným (*Acer campestre*), javorom mliečnym (*Acer platanoides*) a lipou (*Tilia* sp.). Svojim zložením a štruktúrou porasty zväčša zodpovedajú potenciálnej prirodzenej vegetácii, veľký podiel v drevinovom zložení však má nepôvodný agát biely (*Robinia pseudoacacia*), ktorý porasty významne znehodnocuje. Prevažná väčšina lesov je zaradená do kategórie lesov hospodárskych, do ochranných lesov je zaradený len jeden porast.

Rozšírenie nelesnej drevinovej vegetácie je v poľnohospodárskej krajine rozdelené nerovnomerne. Lepšie zastúpenie je vo východnej časti poľnohospodárskej krajiny, celkovo však možno konštatovať, že napriek prevládajúcim veľkablokovým oráčinám je krajina z hľadiska rozšírenia nelesnej drevinovej vegetácie v pomerne dobrom stave. Nelesná drevinová vegetácia predstavuje najmä líniovú zeleň na medziach, úvozoch a stržiach, okolo potokov, pomerne rozsiahly výskyt má aj skupinová, hlúčiková, falangovitá až plošná nelesná drevinová vegetácia, spájajúca rozdrobené lesné porasty do rozsiahlejších blokov. V porovnaní s celoslovenskými pomermi predstavuje posudzované územie krajinu s veľmi slabým až stredným zastúpením rozptýlenej stromovej zelene a riedkym zastúpením rozptýlenej krovinovej zelene až krajinu bez krovín.

Z hľadiska drevinového zloženia dominujú listnaté dreviny ako breza (*Betula pendula*), dub cerový (*Quercus cerris*), dub letný (*Quercus robur*), javor poľný (*Acer campestre*), topoľ osikový (*Populus tremula*), vrbka rakytová (*Salix caprea*), hrab (*Carpinus betulus*), baza čierna (*Sambucus nigra*), menej čerešňa vtáčia (*Cerasus avium*), lipa malolistá

(*Tilia cordata*), javor mliečny (*Acer platanooides*), obmedzene sa vyskytuje aj borovica lesná (*Pinus sylvestris*) a smrek (*Picea abies*). V líniovej nelesnej drevinovej vegetácii sa vyskytuje aj trnka (*Prunus spinosa*), ruža šíповá (*Rosa canina*), hloh jednosemenný (*Crataegus monogyna*), svíb krvavý (*Swida sanguinea*), vzácnejšie aj drieň (*Cornus mas*) a klokoč peristý (*Staphylea pinnata*). Brehové porasty sú zväčša tvorené vrbou krehkou (*Salix fragilis*), vrbou purpurovou (*Salix purpurea*), jelšou lepkavou (*Alnus glutinosa*) a čremchou (*Padus avium*). Hojne sa vyskytuje nepôvodný invázny agát biely (*Robinia pseudoacacia*) a okolo časti tokov rastú nepôvodné klony šľachtených topoľov kanadských (*Populus x canadensis*).

Trvalé trávne porasty sú prevažne polointenzívne, viac-menej prirodzené, malá časť z nich je vplyvom intenzifikačných zásahov pomerne chudobná a monotónna. Veľká časť trvalých trávnych porastov degraduje vplyvom obmedzenia obhospodarovania. Na plochách strmších strání alebo zamokrených plôch v alúviách je hodnotná xerothermná alebo močiarna vegetácia, no aj tá je závislá od spôsobu hospodárenia. Časť trvalých trávnych porastov je na plochách starých alebo bývalých viníc.

Oráčiny zaberajú prevažnú časť poľnohospodárskej plochy katastra a z hľadiska plošného charakteru sú veľkoblokové. Časť oráčin je osiata trvalými kultúrami.

Vegetácia v intraviláne má tradičný kultúrny charakter, značné plochy však zaberá aj synantropná vegetácia. Tvorená je predovšetkým vegetáciou úžitkových záhrad a okrasných plôch pri rodinných domoch a drevinovou vegetáciou na verejných priestranstvách. Prirodzené drevinové štruktúry okolitej krajiny zasahujú aj do okrajových častí intravilánu.

7. Krajina

Z hľadiska geomorfologického členenia sa katastrálne územie obce Demandice nachádza v Alpsko-himalájskej sústave, podsústave Panónska panva, provincii Západopanónska panva, subprovincii Malá Dunajská kotlina, oblasti Podunajská nížina, celku Podunajská pahorkatina, podcelku Ipeľská pahorkatina a časti Santovská pahorkatina.

Z geomorfologického hľadiska predstavuje oblasť katastra obce reliéf nížinných pahorkatín.

Celá plocha katastra je rozdelená na tri rôzne časti - zalesnená časť katastra predstavuje homogénnu lesnú krajinu s prirodzenými ekosystémami vhodnú na preferovanie hospodárskych a mimoprodukčných funkcií lesa; poľnohospodárska krajina vo zvyšnej časti predstavuje zväčša lesno-lúčnu krajinu s čiastočne pozmenenými ekosystémami, vhodnú na extenzívne hospodárske využitie a rozvoj rekreačno-športového potenciálu; a nakoniec krajina oráčinová s priemerným zastúpením prirodzených prírodných prvkov, vhodná na intenzívne poľnohospodárske využitie.

V širšom okolí riešeného územia obce Demandice sa nachádzajú významné prvky ochrany prírody a krajiny, ako aj nadregionálne a regionálne biocentrá a biokoridory najmä nížinného typu. Tieto sú usporiadané v pásmach podľa prírodných zákonitostí v smere hlavných hrebeňov pohorí a dolín hlavných riek, pričom tvoria aj základ pre hlavné stavebné prvky ekologickej siete Slovenska (E-ECONET, nadregionálny ÚSES).

8. Chránené územia, chránené stromy a ochranné pásma podľa osobitných predpisov a územný systém ekologickej stability

Z hľadiska územnej ochrany prírody sa v území nenachádza žiadne chránené územie národnej siete ani v rámci siete Natura 2000. V súvislosti so zákonom NR SR č. 543/2002 o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov a vyhláškou Ministerstva ŽP SR č. 24/2003, ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov boli v území vyčlenené biotopy európskeho a národného významu, ktorých plochy sú zachytené v grafickej prílohe v rámci jednotlivých ekologicky významných segmentov, rovnako boli zaznamenané druhy živočíchov a rastlín európskeho a národného významu.

Podľa Generelu nadregionálneho ÚSES SR nezasahuje do územia katastra žiadne biocentrum nadregionálneho významu alebo nadregionálny biokoridor. V zmysle Národnej ekologickej siete Slovenska NECONET zasahuje do katastra územie rozvoja prírodných prvkov s funkciou štruktúrneho prvku ekologického koridoru a terestrický ekologické koridory národného významu. V zmysle regionálneho ÚSES zasahujú do územia dve biocentrá a biokoridor regionálneho významu. Na lokálnej úrovni nebol ÚSES projektovaný, avšak na základe predbežného zhodnotenia a dlhodobého

poznania územia môžeme v území situovať niektoré jeho prvky. Búr, Hybecký potok a Jelšovka majú charakter miestnych biokoridorov. Charakter miestneho biocentra majú plochy lokalít 6., 8., 9., 10 a 12, ostatné biotopy majú funkciu interakčných prvkov.

Územie katastra obce Demandice môže ostať z hľadiska ekologicky únosného využívania územia zväčša bez zmien. V zatrávnenej časti poľnohospodárskej krajiny treba lokálne zvýšiť intenzitu využívania, v oráčinovej časti sú navrhované lokálne opatrenia na rozčlenenie blokov a zníženie erózie pôdy. Jestvujúce pasienky sú nadmerne využívané len lokálne (priehony, napájadlá, intenzívne TTP), zväčša je problém opačný, t. j. že sa veľké plochy pasienkov využívajú nedostatočne alebo vôbec. Sú v dostatočne pestrej mozaike s prirodzenými spoločenstvami, rovnako dostatočné je zastúpenie prirodzenej mimolesnej zelene. V oblasti lesného hospodárstva sú aj hospodárske lesné porasty pomerne stabilné.

Opatrenia na rozčlenenie blokov oráčin sú nenáročné, predstavujú návrh založenia zatrávnených zasakovacích pásov, prípadne výsadby prirodzene sa vyskytujúcich drevín.

Ako vyplýva z alternatívneho ekologického výberu, vo veľkej časti katastra nie je doterajšie využitie krajiny v súlade s krajinno-ekologickými podmienkami prostredia. Využívanie lesného pôdneho fondu a plôch charakteru lesných porastov je možné zlepšiť len lokálne premenou porastov na porasty pestrejšie, ekologicky stabilnejšie a biologicky hodnotnejšie, najmä v okrajových častiach lesného pôdneho fondu.

Celá plocha katastra je rozdelená na tri rôzne časti. Zalesnená časť katastra predstavuje homogénnu lesnú krajinu s prirodzenými ekosystémami; vhodnú na preferovanie hospodárskych a mimoprodukčných funkcií lesa. Poľnohospodárska krajina vo zvyšnej časti predstavuje zväčša lesno-lúčnu krajinu s čiastočne pozmenenými ekosystémami, vhodnú na extenzívne hospodárske využitie a rozvoj rekreačno-športového potenciálu, prevažne však krajinu oráčinovú s priemerným zastúpením prirodzených prírodných prvkov, vhodnú na intenzívne využitie. Tento fakt odráža hodnotenie krajiny z hľadiska ekologickej stability, ktoré poľnohospodársku krajinu v katastri hodnotí ako priestor ekologicky nestabilný, ako priestor ekologicky stredne stabilný klasifikuje len okrajové časti katastra na východe a juhozápade. Ekologická kvalita priestorovej štruktúry je na území katastra priaznivá. Koeficient ekologickej kvality katastrálneho územia, čo je ukazovateľ podielu ekologicky kvalitných plôch, je 0,21 – 0,4 v škále 0 – 1,0.

Na zabezpečenie ekologickej stability a zvýšenia biodiverzity nie je potrebné vytvárať zvláštne podmienky pre obnovu poľnohospodárskej krajiny. Prirodzené pasienky treba udržiavať v doterajšom stave, resp. zabezpečiť intenzívnejšie využívanie kvôli primeranému odstraňovaniu biomasy. V oblasti lesného hospodárstva a využívania plôch drevín charakteru lesných porastov zabezpečovať postupné prebudovanie malých plôch nepôvodných, neprirodzených monokultúrnych porastov na pestrejšie, rôznorodejšie.

Z hľadiska ochrany prírody a krajiny nie sú potrebné špeciálne opatrenia. Celkovo treba v území dodržiavať obmedzenia v prvom stupni ochrany, ktoré platia na území katastra, v ktorých sa podľa § 12 zákona uplatňujú ustanovenia všeobecnej ochrany prírody a krajiny podľa druhej časti zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov. Ide o základné práva a povinnosti pri všeobecnej ochrane prírody a krajiny, všeobecnú ochranu rastlín a živočíchov, ochranu biotopov, ochranu prirodzeného druhového zloženia ekosystémov a preventívne a nápravné opatrenia orgánu ochrany prírody.

V zmysle § 3 ods. 1 zákona je každý povinný chrániť prírodu a krajinu pred ohrožovaním, poškodením a ničením a starať sa podľa svojich možností o jej zložky a prvky na účel ich zachovania a ochrany, zlepšovania stavu životného prostredia a vytvárania a udržiavania územného systému ekologickej stability. Podľa ods. 2 uvedeného paragrafu významný krajinný prvok (čo sú v podstate všetky vymedzené biotopy v území) možno užívať len takým spôsobom, aby nebol narušený jeho stav a nedošlo k ohrozeniu alebo oslabeniu jeho ekostabilizačnej funkcie.

Na území Slovenskej republiky platí prvý stupeň ochrany, ak tento zákon alebo všeobecne záväzný právny predpis vydaný na jeho základe neustanovuje inak. V prvom stupni ochrany sa uplatňujú ustanovenia o všeobecnej ochrane prírody a krajiny podľa druhej časti zákona.

9. Obyvateľstvo

Podľa dynamiky pohybu obyvateľstva zaznamenáva obec klesajúcu tendenciu, pričom tempo sa zmiernilo. Po roku 2011 dochádza k prírastku obyvateľstva. Priemerné ročné prírastky sa pohybovali v hodnotách od – 1,08 % do + 0,05 %, ktoré zaradili obec

medzi sídla stagnujúce. V r. 2013 došlo k úbytku obyvateľ., kde sa na celkovom úbytku (-6) podieľal prirodzený (-3) aj migračný úbytok (-3).

Obec tvorí prirodzené ťažisko širšej sídelnej štruktúry, nakoľko je prirodzenou dopravnou križovatkou na cestách I. a II. tr. Je súčasťou spádového územia okresného mesta Levice, ale aj Šiah, kde sú sústredené zariadenia vyššej vybavenosti a pracovné príležitosti. Južne od obce je plánovaná trasa rýchlostnej cesty R7.

Obec má vďaka vyššie uvedeným danostiam rozvojový potenciál pre bývanie, výrobu a turizmus.

K 31.12.2013 žilo v obci Demandice 1 022 obyvateľov, čo predstavuje 0,90 % z celkového počtu obyvateľov okresu Levice. Ženy tvorili 51,96 % obyvateľov obce.

Vývoj počtu obyvateľov v rokoch 1970 – 2013 (stav k 31.12.) :

Rok sčítania	1970	1980	1991	2001	2011	2013
Počet obyvateľov	1 260	1 124	1 041	1 036	1 021	1 022
Prírastok obyvateľov	- 136	- 83	- 5	- 15	+ 1	
Index rastu	89,21	92,62	99,52	98,55	100,10	
Ø ročný prírastok	- 1,08 %	- 0,67 %	- 0,05 %	- 0,14 %	+ 0,05 %	

Významnou demografickou charakteristikou každej populácie je vekové zloženie, v ktorom sa odrážajú výsledky demografických procesov z minulosti a zároveň ide o základ budúceho demografického vývoja. Pri pohľade na vekovú štruktúru obyvateľstva v obci Demandice môžeme konštatovať, že ide o postupne starnúcu populáciu. V roku 2005 podiel detskej zložky mierne prevyšoval poproduktívnu zložku, v roku 2010 bol stav predproduktívnej a poproduktívnej populácie vyrovnaný, v roku 2013 poproduktívna zložka stúpila oproti predproduktívnej. Index vitality dosahoval od roku 2005 hodnotu pod 100 bodov, čo zaradilo obyvateľov medzi regresívny (ubúdajúci) typ populácie.

Podľa údajov zo SODB v roku 2011 bol priemerný vek obyvateľov obce 39,96 rokov. Podľa vzdelanostnej štruktúry a najvyššieho ukončeného stupňa školského vzdelania

má základné vzdelanie ukončených 19,94 %, učňovské a stredné bez maturity 29,17 %, stredné učňovské, odborné a všeobecné s maturitou 24,70 % a vysokoškolské 8,43 % obyvateľstva, do kategórie bez vzdelania sa zaradilo 16,27 % obyvateľstva.

Z náboženského vyznania prevláda rímskokatolícka cirkev (85,71 %), bez vyznania si uviedlo 6,55 % obyvateľov, evanjelická cirkev a.v. sa podieľala s 2,97 %.

Podľa národnostnej štruktúry obyvateľstva žilo v obci Demandice 69,94 % obyvateľov slovenskej národnosti, nasledovala maďarská národnosť s 26,79 %. Ostatné národnosti sa podieľajú na celkovom počte obyvateľstva podielom menším ako 1%.

10. Kultúrne a historické pamiatky a pozoruhodnosti, archeologické náleziská

Pamiatkovo chránené územia a archeologické náleziská

V katastrálnom území sa nachádzajú známe archeologické náleziská. V lokalite Gunárova dolina sú datované nálezy zo staršej doby kamennej, v lokalite Haršaš z neskoršej doby kamennej a v lokalite Čepek bol identifikovaný rondel lengyelskej kultúry, tak isto z obdobia eneolitu.

Výskyt nálezov z obdobia stredoveku sa predpokladá v okolí zaniknutých obcí Hybec – kostol, Majer, v lokalite Jaminy a v intraviláne súčasnej obce. Zároveň sa predpokladajú archeologické nálezy aj iných častiach katastra.

Národné kultúrne pamiatky

PÚ SR eviduje v obci jednu NKP zapísanú v ÚZPF SR pod č. 1596/1 a to kostol sv. Heleny, pôvodne románsky z 13. storočia s gotickou a barokovou prestavbou.

Pamiatky a pamätihodnosti

V Súpise pamiatok SR sú uvedené nasledovné budovy:

- Kúria z druhej polovice 18.st. – č.domu 118,
- Kaštieľ ranobarokový z obdobia r. 1700 s prestavbou v 19.st.,
- Kostol sv. Michala Archanjela z obdobia okolo r. 1400, pôvodne gotický a prebudovaný v druhej polovici 18.st.

11. Paleontologické náleziská a významné geologické lokality

V hodnotenom území nie sú známe špecifické paleontologické alebo významné geologické lokality.

12. Iné zdroje znečistenia

V hodnotenom území nie sú známe iné zdroje znečistenia.

13. Zhodnotenie súčasných environmentálnych problémov

Z environmentálneho hľadiska možno považovať za najväčšie tieto problémy:

- + nevybudovaný kanalizačný systém, ktorý spôsobuje znečisťovanie podzemných, ale aj povrchových vôd a pôdy,
- + neexistencia verejného vodovodu a využívanie individuálnych zdrojov pitnej vody nevyhovujúcich hygienickým požiadavkám
- + potreba skvalitnenia odpadového hospodárstva a zvýšenia ekologickej stability hodnoteného územia,
- + vedenie ciest I. triedy I/75 a II. triedy II/564 cez obec, čo spôsobuje zvýšenú hlučnosť negatívne vplývajúcu na funkciu bývania, vybavenosti a rekreácie a taktiež znečisťovanie ovzdušia výfukovými plynmi a prašnosťou,

III. Hodnotenie predpokladaných vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie vrátane zdravia a odhad ich významnosti podľa stupňa územnoplánovacej dokumentácie

1. Vplyvy na obyvateľstvo

Územný plán obce Demandice je územnoplánovací dokument, ktorý nemá priamy vplyv na zdravie obyvateľov obce. Návrh územného plánu neobsahuje riešenia, ktoré by spôsobovali ohrozenie zdravotného stavu obyvateľstva a ani riešenia, ktoré by mali negatívne sociálno-ekonomické dopady na obyvateľstvo a narušovali by kvalitu jeho života. Realizáciou rozvoja podľa navrhovaného plánu obce sa predpokladá skvalitnenie životného prostredia v obci.

Každé nové zámery, ktoré budú pripravované na realizáciu v riešenom území musia byť podrobené posudzovaniu vplyvov činnosti na životné prostredie, kde sa zhodnotí miera vplyvov konkrétnej činnosti okrem iného aj na zdravotný stav obyvateľov obce.

Pre elimináciu negatívnych dopadov dopravy na obytnú zástavbu sa odporúča posilnenie izolačnej líniovej zelene pozdĺž ciest I. a II. triedy prechádzajúcich obcou. Architektonickú dispozíciu interiérov rodinných domov umiestnených pozdĺž uvedených ciest odporúčame orientovať na odvrátenú stranu od zdroja hluku a vytvárať predzáhradky so vzrastlou zeleňou.

Esteticky a stavebne vhodnými úpravami sa môže vytvoriť hodnotné územie, ktoré zvýši pohodu bývania obyvateľov obce a zvýši jej atraktivitu. Dodržiavaním regulatívov uvedených v záväznej časti týkajúcich sa ochrany životného prostredia v jestvujúcom území ako aj na nových rozvojových plochách nebude dochádzať k zhoršovaniu kvality jednotlivých zložiek životného prostredia.

2. Vplyvy na horninové prostredie, nerastné suroviny, geodynamické javy a geomorfologické pomery

Návrh územnoplánovacej dokumentácie nevyvoláva žiadne priame negatívne vplyvy na horninové prostredie, nerastné suroviny, geodynamické javy a ani na geomorfologické pomery. Pri zakladaní nových stavieb musí byť zohľadnený geologický podklad a vplyvy na horninové prostredie počas výstavby jednotlivých zámerov (napr. úniky ropných látok do podlažia a pod.) je potrebné riešiť v podrobnejších stupňoch dokumentácie (pre územné a stavebné konanie). Pripravované navrhované činnosti nebudú v krajine predstavovať nový fenomén a nebudú narúšať funkčné a priestorové usporiadanie územia.

3. Vplyvy na klimatické pomery

Navrhovaná územnoplánovacia dokumentácia nevyvoláva žiadne priame negatívne vplyvy na klimatické pomery v území. Prípadné rozšírenie zastavaných plôch má však vplyv na lokálnu klímu a mikroklímu. Možné nepriaznivé účinky, ako je zvyšovanie teploty vzduchu a sálavé teplo zo spevnených a zastavaných povrchov, navrhuje územnoplánovacia dokumentácia eliminovať plochami vzrastlej zelene. Tým dôjde k lokálnym zlepšeniam mikroklímy ovplyvnenej zastavanými plochami.

4. Vplyvy na ovzdušie

Návrh územného plánu nemá podstatný nepriaznivý vplyv na ovzdušie. Realizáciou činností navrhovaných v územnoplánovacej dokumentácii sa nepredpokladá výrazný nárast emisií, ani vznik nových druhov emisií. Riešenia navrhované v územnoplánovacej dokumentácii rátajú s plynofikáciou všetkých nových rozvojových lokalít pre bytovú výstavbu. Tým sa eliminuje znečistenie z domácností pri vykurovaní a príprave teplej úžitkovej vody. Zároveň budú plynofikované i prípadné nové prevádzky hospodárskej výroby.

5. Vplyvy na vodné pomery

Návrh územného plánu obce nevyvoláva priame negatívne vplyvy na vodné pomery územia, kvalitu povrchových a podzemných vôd a odtokové pomery. V územnom pláne sú navrhované opatrenia na predchádzanie a elimináciu rizika povodní a návrh výstavby splaškovej kanalizácie. Negatívne vplyvy na vodné pomery týmito opatreniami nevznikajú. V prípade realizácie obecnej kanalizácie dôjde k zlepšeniu kvality povrchových i podzemných vôd a zároveň k celkovému zlepšeniu životného prostredia. Návrh územného plánu vyvoláva za predpokladu rozširovania bytovej výstavby zvýšené nároky na zásoby pitnej vody. V súvislosti s tým je dôležité čo najskoršie napojenie obce na verejný vodovod.

6. Vplyvy na pôdu

Pri realizácii zámerov navrhovaných v územnoplánovacej dokumentácii je potrebné dodržiavať zásady ochrany poľnohospodárskej pôdy zadefinované v Zákone č. 220/2004 Z.z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy v znení neskorších predpisov.

Navrhovanými rozvojovými zámermi sa nezvýši pôdna erózia a kontaminácia pôdy. V územnom pláne sú navrhnuté ekostabilizačné opatrenia, ktoré znížia eróziu pôdy a eliminujú ďalšie negatívne faktory. Z hľadiska eliminácie pôdnej erózie je vhodné zvýšiť plošné zastúpenie krovinnej a stromovej vegetácie najmä pozdĺž poľných ciest, remíz, medzí a vodných tokov. Takisto je vhodné rozdeliť veľkoplošné bloky ornej pôdy na menšie celky a vysadiť na ich hraniciach pásy stromov a krovin. Za nepriamy vplyv možno považovať prípadný záber poľnohospodárskej pôdy, ktorý sa môže dotknúť hlavne nových lokalít pre výstavbu rodinných domov.

V návrhu územného plánu sa nenavrhujú zábery na lesnej pôde, t.j. nebude dochádzať k jej záberom.

7. Vplyvy na faunu, flóru a ich biotopy

Územný plán nemá priamy vplyv na faunu, flóru a ich biotopy. Územnoplánovacia dokumentácia v plnom rozsahu rešpektuje platnú legislatívu na úseku ochrany prírody a všetky existujúce chránené lokality, ktoré zasahujú do katastra obce. Realizáciou navrhnutých ekostabilizačných opatrení a prvkov MÚSES sa vytvoria v riešenom území predpoklady pre skvalitnenie podmienok pre faunu a flóru. Pri zakladaní nových plôch zelene a rekonštrukcii existujúcej líniovej zelene v celom riešenom území budú vysadené stanovištne vhodné dreviny a kroviny.

8. Vplyvy na krajinu

Krajina sa hodnotí ako integrovaný celok, ktorý má svoj vonkajší vzhľad a svoju vnútornú hodnotu. Prírodnú, kultúrnu a historickú hodnotu krajiny reprezentuje krajinný

ráz. Vonkajší vzhľad krajiny predstavuje krajinný obraz, do ktorého sa premieta usporiadanie tvarov reliéfu, štruktúr krajinej pokrývky a priestorových objektov.

Návrh rozvoja obce nebude mať dopad na časti krajiny, ktoré sú z krajinnooestetického hľadiska považované za najhodnotnejšie. Plánované stavebné zámery nie sú takého charakteru a rozsahu, ktoré by podstatne alebo závažne menili obraz krajiny a narúšali vnemový obraz konkrétnej krajiny a narúšali vnemový obraz konkrétnej krajiny. Líniová zeleň sa v území využíva nielen na zabezpečenie hygienických a pôdoochranných funkcií, ale aj ako kompozičný prvok. Krajinný obraz môže pozmeniť prípadná nová zástavba, ktorá však prirodzene nadviaže na existujúcu sídelnú štruktúru a bude kompozične podobná jestvujúcej vidieckej zástavbe. Týmto spôsobom nebude krajinný obraz narúšaný novými prvkami a uvedené bude zabezpečené záväznými regulatívami.

Realizáciou navrhovaných opatrení a prvkov MÚSES sa vytvoria predpoklady pre ozelenie scenérie a úpravu štruktúry krajiny avšak nepredpokladá sa výraznejšia zmena samotného charakteru krajiny.

9. Vplyvy na chránené územia a ochranné pásma

Návrh územného nemá vplyv na veľkoplošné a maloplošné chránené územia nachádzajúce sa v blízkosti riešeného územia, ktoré by mohli byť teoreticky ovplyvňované realizáciou zámerov uvedených v navrhovanej územnoplánovacej dokumentácii.

Územný plán nenavrhuje žiadne rozvojové zámery ani činnosti, ktoré by boli v rozpore s podmienkami ochrany chránených území, respektíve s ich manažmentovými opatreniami. Územný plán intenzifikuje a reštrukturalizuje už urbanizované zastavané územie a nové činnosti sú navrhované bez priameho zásahu do prvkov ÚSES.

V navrhovanej územnoplánovacej dokumentácii sú v zmysle platnej legislatívy rešpektované aj všetky ochranné pásma technickej infraštruktúry – ochranné prístupové pásmo vodných tokov, ochranné pásma líniových dopravných stavieb a ochranné pásma líniových technických stavieb (plynovody, vodovody a elektrické vedenia).

10. Vplyvy na kultúrne a historické pamiatky, vplyvy na archeologické náleziská

Návrh územného plánu nevyvoláva žiadne priame negatívne vplyvy na kultúrne a historické pamiatky a archeologické náleziská. Podmienky novej zástavby sú stanovené v regulatívoch, ktoré rešpektujú aj historickú zástavbu a kultúrne a historické pamiatky obce. Ochrana archeologických lokalít, kultúrnych a historických pamiatok pri výstavbe je zabezpečená v zmysle zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov.

Pre zabezpečenie ochrany možných archeologických nálezov sú v územnom pláne špecifikované podmienky, ktoré treba pri stavebnej činnosti dodržať. V prípade, že pri zemných prácach spojených so stavebnou činnosťou dôjde k narušeniu archeologických nálezísk:

- bude nutné vykonať v zmysle § 27 ods. 3 zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu záchranný archeologický výskum (o jeho nutnosti rozhoduje Pamiatkový úrad SR),
- bude potrebné aby si investor/stavebník od Krajského pamiatkového úradu Nitra v jednotlivých stupňoch územného a stavebného konania vyžiadal stanovisko ku každej pripravovanej stavebnej činnosti súvisiacej so zemnými prácami z dôvodu, že môže dôjsť k narušeniu archeologických nálezísk ako aj neevidovaných archeologických pamiatok.

Územný plán navrhuje chrániť a zabezpečiť priebežnú údržbu kultúrnych pamiatok a objektov s pamiatkovými hodnotami spolu s ich okolím. Na území obce je potrebné rešpektovať aj objekty s pamiatkovými hodnotami nezapísané v Ústrednom zozname pamiatkového fondu.

11. Vplyvy na paleontologické náleziská a významné geologické lokality

Návrh územného plánu nenavrhuje žiadne rozvojové zámery, ktoré by mohli ovplyvňovať paleontologické náleziská a geologické lokality. V prípade objavenia doteraz neobjavených paleontologických nálezísk alebo geologických lokalít bude potrebné postupovať v súlade s legislatívou chrániacou uvedené typy lokalít.

12. Iné vplyvy

Návrh územného plánu obce nenavrhuje žiadne činnosti, ktoré by mali iné známe negatívne vplyvy na obyvateľov obce, na susedné obce a ani na celkové životné prostredie širšieho regiónu. V prípade nečakaných alebo nových, v súčasnej dobe neznámych vplyvov bude konkrétna situácia riešená v zmysle platnej legislatívy.

13. Komplexné posúdenie očakávaných vplyvov z hľadiska ich významnosti, vzájomných vzťahov a ich porovnanie s platnými právnymi predpismi

Územnoplánovacia dokumentácia je spracovaná v zmysle zákona č. 50/1976 Z.z. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov, v zmysle vyhlášky č. 55/2001 Z.z. o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacích dokumentáciách.

Pri hodnotení očakávaných vplyvov nových rozvojových zámerov na životné prostredie je možné konštatovať, že tieto zábery boli navrhnuté so zámerom nepôsobiť významnými vplyvmi na životné prostredie a súčasne rešpektovať všetky platné zákony a iné právne predpisy. Ich priama realizácia bude možná tiež za podmienky rešpektovania relevantnej legislatívy, čo sa bude kontrolovať v priebehu ich následných povoľovacích konaní.

Pripravovaná územnoplánovacia dokumentácia nemá žiadne podstatné negatívne vplyvy na životné prostredie a zdravie obyvateľov obce, ale naopak navrhovanými opatreniami a regulatívami sa stanovujú podmienky pre zlepšenie životného prostredia a zdravia obyvateľov obce s pozitívnym vplyvom. V územnom pláne sa určuje využitie potenciálu územia na zabezpečenie rozvoja vo všetkých jeho funkčných požiadavkách s ohľadom na vytvorenie predpokladov pre rozvoj bývania, občianskej vybavenosti, technickej vybavenosti, rekreácie, športu, zelene a výroby.

Z komplexného hodnotenia strategického dokumentu vyplýva, že územnoplánovacia dokumentácia neobsahuje žiadne riešenia, ktoré by mali významný negatívny vplyv na zložky životného prostredia respektíve na životné prostredie ako celok.

IV. Navrhované opatrenia na prevenciu, elimináciu, minimalizáciu a kompenzáciu vplyvov na životné prostredie a zdravie

Za účelom preventívnych opatrení určených na minimalizáciu a kompenzáciu vplyvov na životné prostredie a zdravie obyvateľov riešeného územia je potrebné zadefinovať a v praxi dodržiavať a realizovať nasledovné:

- ✚ rešpektovať všetky relevantné platné právne predpisy napr. zákon o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy, zákon o ochrane lesného pôdneho fondu, zákon o vodách, zákon o ochrane prírody a pod.,
- ✚ chrániť lesný pôdny fond, ktorý tvorí základ krajnotvorných, ochranno-prírodných i ekostabilizačných prvkov územia obce,
- ✚ chrániť a udržiavať existujúcu zeleň, zakladať novú zeleň, dopĺňať a dosádzať líniovú zeleň na medziach a popri poľných cestách a vodných tokoch, odstraňovať poškodené a choré jedince za účelom zmiernenia ohrozenia pôdy veternou a vodnou eróziou,
- ✚ pri dosadbe a rekonštrukcii zelene postupne vylučovať stanovištne nevhodné druhy drevín, v intraviláne druhy patriace k peľovým alergénom a tiež invázne druhy, ktoré sa môžu z intravilánu rozšíriť do okolitej krajiny,
- ✚ zabezpečovať protieróznú ochranu pôdy uplatnením prvkov ÚSES v miestach s intenzívnou veternou a vodnou eróziou,
- ✚ odstraňovať pôsobenia stresových faktorov (skládky odpadov, konfliktné uzly a pod.) v územiach prvkov ÚSES,
- ✚ zvyšovať ekologickú stabilitu riešeného územia,
- ✚ venovať zvýšenú pozornosť ochrane vodných zdrojov,
- ✚ dodržiavať ochranné a prístupové pásma vodných tokov a ochranných hrádzí v zmysle STN a vodného zákona,
- ✚ zlepšovať vodohospodárske pomery na malých vodných tokoch a v povodiach zásahmi smerujúcimi k stabilizácii pomerov za povodňových situácií i v období sucha,
- ✚ uprednostňovať minimalizáciu odpadov, separovaný zber a zhodnocovanie odpadov s využitím ekonomických a legislatívnych nástrojov,
- ✚ koordinovať všetky rozvojové zámery s princípom trvalo udržateľného rozvoja obce,

- ✚ zabezpečovať ekologicky optimálne využívanie územia, rešpektovanie, prípadne obnovu funkčného ÚSES, biotickej integrity krajiny a biodiverzity na národnej, regionálnej a lokálnej úrovni nástrojmi územného plánovania,
- ✚ rozvíjať výrobné aktivity a služby hlavne v jestvujúcich lokalitách,
- ✚ zachovávať a chrániť národné kultúrne pamiatky a ostatné pamätihodnosti obce,
- ✚ zachovávať a chrániť architektonické pamiatky a solitéry s kultúrnymi hodnotami,
- ✚ zachovávať a chrániť ďalšie objekty a solitéry miestneho významu (aj novodobé),
- ✚ rešpektovať všetky ostatné prvky a kategórie tvorby krajiny, ktoré sú uvedené v časti územnoplánovacej dokumentácie riešiacej ochranu prírody a tvorbu krajiny a prvky územného systému ekologickej stability,

V. Porovnanie variantov zohľadňujúcich ciele a geografický rozmer strategického dokumentu vrátane porovnania s nulovým variantom

1. Tvorba súboru kritérií a určenie ich dôležitosti na výber optimálneho variantu

Záväzným výstupom územného plánu je jeho záväzná časť, ktorá obsahuje návrhy regulatívov územného rozvoja s presne formulovanými zásadami priestorového usporiadania a funkčného využívania územia. Tieto môžeme zoskupiť podľa charakteru do troch skupín:

- ✚ krajinno – ekologické kritériá, ktoré sú tvorené regulatívmi ochrany a využívania prírodných zdrojov, ochrany prírody a krajiny, vytvárania a udržiavania ekologickej stability územia a starostlivosti o životné prostredie,
- ✚ technicko – ekonomické kritériá, tvorené regulatívmi technickej infraštruktúry – vodovodu, kanalizácie, ostatných energií a časovým harmonogramom jej realizácie,
- ✚ socio – ekonomické kritériá predstavované regulatívmi pre plochy bývania, občianskeho vybavenia, výroby a regulatívy dopravy.

Kritériami pre hodnotenie navrhovanej územnoplánovacej dokumentácie ako celku prihliadajúc na ním navrhované aktivity sú problémy existujúceho urbanizovaného

prostredia. Ide o priestorový a funkčný vzťah vplyvov rozloženia navrhovaných aktivít (stavieb) na strane jednej a prijateľnosti činností pre obec k tvorbe a ochrane životného prostredia vrátane prírodného prostredia na strane druhej.

Výber optimálneho variantu predstavuje komplexnú kategóriu, vyplývajúcu zo zhodnotenia viacerých vplyvov, dôsledkov či dopadov, ako sú:

- + vplyvy na obyvateľstvo, predovšetkým na zdravie a pohodu obyvateľov,
- + vplyvy na zložky životného prostredia,
- + vplyvy na prírodu, chránenú prírodu a ekologickú stabilitu,
- + vplyvy na krajinu a jej historickú štruktúru,
- + environmentálne dôsledky,
- + sociálno-ekonomické dôsledky,
- + územno-technické dopady,
- + širšie územné vplyvy a potreby regiónu.

Dôležitosť jednotlivých kritérií je stanovená ich záväznosťou. Všetky použité kritériá hodnotenia sú určené a stanovené hlavne z hľadiska trvalo udržateľného rozvoja.

2. Porovnanie variantov

Obci Demandice, ktorá má menej ako 2000 obyvateľov nevyplýva zákonná povinnosť spracovania územného plánu obce vo variantoch.

Nulový variant predstavuje súčasný stav využívania riešeného územia – katastrálneho územia obce v rozsahu jeho zastavaného územia a plôch mimo zastavaného územia. Ďalším variantom je hodnotený návrh územnoplánovacej dokumentácie. Pri porovnaní nulového variantu s hodnoteným návrhom ako celkom je možné konštatovať, že navrhovaný územný plán je pre obyvateľstvo a rozvoj obce výhodnejší, pretože rieši existujúce alebo potenciálne environmentálne záťaže s cieľom eliminovať negatívne vplyvy na životné prostredie obce vrátane jeho obyvateľov. Vytvára tiež predpoklady na zlepšenie ekonomického postavenia obce. Predpokladané vplyvy vyplývajúce z navrhovanej územnoplánovacej dokumentácie spolu s opatreniami na elimináciu týchto vplyvov definovaných v záväznej časti územnoplánovacej dokumentácie nevytvárajú takú antropogénnu záťaž v území, ktorá by významne negatívne ovplyvnila súčasný stav životného prostredia obce.

Základné rozvojové ciele navrhované v územnoplánovacej dokumentácii:

- + návrh koncepcie dlhodobého urbanistického rozvoja obce a jednotlivých funkcií využitia administratívneho územia riešenej obce,
- + vymedzenie funkčného usporiadania sídelnej a krajinnej štruktúry, určenie základných zásad organizácie územia, spôsobu jeho využitia a podmienok výstavby,
- + vytvorenie predpokladov pre zabezpečenie trvalého súladu všetkých činností na území riešenej obce s osobitným zreteľom na starostlivosť o životné prostredie, dosiahnutie ekologickej rovnováhy a zabezpečenie trvalo udržateľného rozvoja, pre šetrné využívanie prírodných zdrojov a pre zachovanie prírodných, civilizačných a kultúrnych hodnôt,
- + vytvorenie územnej ponuky pre dlhodobejšie uspokojovanie základných potrieb obce, jej obyvateľov a návštevníkov v bývaní, občianskom a sociálnom vybavení, výrobe a v ponuke voľnočasových aktivít,
- + podrobné riešenie regulatívov a limitov funkčného a priestorového usporiadania obce, územno-technických podmienok umiestňovania stavieb, zariadení verejného dopravného a technického vybavenia a základných prvkov územného systému ekologickej stability.

Pre optimálny rozvoj obce a jej k.ú. je potrebné:

- + hľadať styčné body v sídelnej a rekreačnej delbe práce s ostatnými obcami a predovšetkým s mestami Levice a Šahy,
- + rešpektovať existujúce výrobné areály a navrhnuť rozšírenie podnikateľských plôch,
- + rešpektovať pamiatkové hodnoty obce a ich širšie krajinné začlenenie,
- + vyššie spoločenské funkcie lokalizovať do centra obce,
- + nové obytné plochy lokalizovať prevažne do nadmerných záhrad a do pripravovaných plôch podľa GP,
- + posilniť rekreačnú funkciu v samotnej obci, ako aj jej odčlenených častí – Majere,
- + rozšíriť športovú zónu v obci,
- + dobudovať pozdĺž ciest chodníky a prepojiť susedné obce samostatnými cyklo a pešími komunikáciami,
- + doviesť do obce pitnú vodu a vybudovať splaškovú kanalizáciu so zaústením do ČOV,

- ✚ optimalizovať trasu pripravovanej cesty R7 so zreteľom na minimalizáciu jej negatívnych účinkov na obec a krajinu v katastrálnom území.

Z hľadiska splnenia požiadaviek zadania a urbanistickej koncepcie sa preferuje schválenie riešeného návrhu, ktoré predstavuje optimálne riešenie z hľadiska dlhodobej perspektívy rozvoja obce. Z pohľadu vplyvov návrhu riešenia na životné prostredie možno zaradiť posudzovaný rozvoj, za rozvoj aktivít bez výrazných negatívnych vplyvov na obyvateľstvo, obytné prostredie a okolitú krajinu.

VI. Metódy použité v procese hodnotenia vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie a zdravie a spôsob a zdroje získavania údajov o súčasnom stave životného prostredia a zdravia

Proces hodnotenia vychádza metodicky najmä zo zákona 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v znení neskorších predpisov. Samotná územnoplánovacia dokumentácia i správa o hodnotení vychádzajú z komplexných prieskumov a rozborov územia obce vykonaných v procese spracovávaní územného plánu obce, ako aj z krajinno-ekologického plánu, v ktorom je rozpracovaný stav životného prostredia v obci, problematika ochrany prírody a tvorby krajiny a územného systému ekologickej stability na nadregionálnej, regionálnej a miestnej úrovni. Ďalším dôležitým východiskovým podkladom bolo zadanie územnoplánovacej dokumentácie obce, ktoré určilo rozsah riešenia územnoplánovacej dokumentácie a v neposlednom rade i samotný spracovávaný návrh územnoplánovacej dokumentácie obce. V procese hodnotenia územnoplánovacej dokumentácie boli zároveň použité všeobecne známe informácie o území publikované napr. na internetových portáloch (Obec Demandice, Katastrálny úrad, pôdny portál, portál SHMÚ) ako aj všeobecne záväzné právne predpisy.

Na základe všetkých týchto údajov boli zostavené údaje o vstupoch a výstupoch, charakteristika súčasného stavu životného prostredia a následne boli zhodnotené a popísané všetky známe predpokladané vplyvy pripravovanej územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie.

Zo záverov správy je možné konštatovať, že realizáciou riešenia územného plánu obce a stanovením navrhnutých regulatívov dôjde k zlepšeniu celkového stavu životného prostredia a kvality života obyvateľov obce.

VII. Nedostatky a neurčitosti v poznatkoch, ktoré sa vyskytli pri vypracúvaní správy o hodnotení

Nedostatky vyplývajú zo skutočnosti, že chýbajú aktuálne údaje, charakterizujúce merateľný stav zložiek životného prostredia a faktorov ovplyvňujúcich životné prostredie (údaje o kvalite a stave ovzdušia, povrchových vôd, podzemných vôd a pôdy).

Neurčitosti vyplývajú z faktu, že posudzovanie vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie je predprojektovou etapou, v ktorej sa overujú limity územia. Preto na základe návrhu ÚP ešte nie je možné určiť, o aké konkrétne spôsoby a metódy realizácie činností v rámci navrhovaných funkčných plôch pôjde. Nie sú k dispozícii všetky detailné technické údaje, tie sa budú riešiť v ďalších stupňoch územného a stavebného konania.

Samotný územný plán nemá priamy vplyv na životné prostredie, nakoľko ide o plánovací dokument a nie je možné vopred určiť, ktoré z navrhovaných aktivít sa budú v skutočnosti realizovať. Jeho riešenie však vychádza z princípov trvalo udržateľného rozvoja obce. Návrh záväznej časti však stanovuje zásadné limity a regulatívy, ktoré budú usmerňovať činnosť v území.

Územný plán však aj napriek určeniu limitov a regulatívov nekonzervuje stav v území a vzhľadom na to, že obec je prvok, ktorý sa vyvíja, je možné na základe skúseností a požiadaviek obstarávať zmeny a doplnky tejto dokumentácie.

Uvedené neurčitosti a nedostatky nie sú zásadného charakteru a všetky známe podstatné okolnosti pre posúdenie návrhu územného plánu obce Demandice boli v správe o hodnotení vplyvu na životné prostredie zohľadňované.

VIII. Všeobecne záverečné zhrnutie

Navrhovaná územnoplánovacia dokumentácia je spracovaná v zmysle zákona č. 50/1976 Z.z. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov a v zmysle vyhlášky č. 55/2001 Z.z. o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacích dokumentáciách.

Obec Demandice nemá v súčasnosti pre ďalší rozvoj obce platnú územno-plánovaciú dokumentáciu. Pre riadenie rozvoja obce, je nevyhnutné riadiť sa koncepčným dokumentom s jasne stanovenými územno-priestorovými pravidlami a zásadami pre realizáciu nových aktivít.

Územný plán predstavuje základný záväzný dokument na usmerňovanie a regulovanie vývoja obce a dosiahnutie súladu všetkých činností v obci. Územný plán pozostáva z textovej a grafickej časti. Textová časť je rozdelená na smernú časť a záväznú časť. V záväznej časti sú definované zásady a regulatívy priestorového usporiadania obce, prípustné, obmedzené a zakázané funkčné využívanie plôch. Záväzná časť ďalej obsahuje zásady a regulatívy starostlivosti o životné prostredie, územný systém ekologickej stability a tvorby krajiny, zásady a regulatívy využívania prírodných zdrojov a kultúrno-historických hodnôt, zásady a regulatívy dopravného a technického vybavenia a občianskeho vybavenia územia. Zároveň sú v záväznej časti určené plochy pre verejnoprospešné stavby a navrhuje hranice zastavaného územia obce.

Riešenie Územného plánu obce Demandice vychádza z odborných poznatkov a analýz, ktoré boli vypracované podľa ustanovení zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov a v súčasnosti platných vykonávacích predpisov k uvedenému zákonu. Riešenie zároveň rešpektuje všetky ostatné relevantné legislatívne nariadenia a usmernenia. Obci nevyplýva zákonná povinnosť spracovania územného plánu obce vo variantoch a z toho dôvodu bol návrh vypracovaný v jednom variante, pričom súčasný stav je predstavovaný nulovým variantom.

Územný plán umožňuje dostatočný rast obce v oblasti bývania v rodinných domoch, navrhuje usmernené využitie rekreačného potenciálu obce, rieši environmentálne problémy ako je kanalizácia a odpady, rešpektuje prvky ekologickej stability územia

a vyhlásené a navrhované chránené územia. V záväznej časti definuje aj ekostabilizačné opatrenia a verejnoprospešné stavby.

Na základe odporúčaní krajinoekologického plánu na optimálne funkčné a priestorové usporiadanie územia sú navrhnuté čiastočné úpravy spôsobu obhospodarovania územia s cieľom jeho optimálneho využitia. Územný plán obce zásadným spôsobom nemení funkčné zónovanie a funkčné využívanie jednotlivých plôch obce. Riešenie územnoplánovacej dokumentácie predstavuje vhodný rozvojový dokument pre obec Demandice v dlhodobom horizonte, umožňuje primeraný rozvoj obce v oblasti bývania, občianskej vybavenosti, rekreácie a rozvoj zamestnanosti s príslušnou dopravnou a technickou vybavenosťou. Neprináša žiadne návrhy, ktoré by zhoršovali životné prostredie, poškodzovali prírodu a krajinu, ale naopak prináša riešenie pre skvalitnenie životného prostredia, revitalizáciu prírodného zázemia a tvarovanie krajiny so zvýšením ekologickej stability.

Záverom konštatujeme, že návrh riešenia územného plánu predstavuje vhodný rozvojový dokument pre obec Demandice, umožňuje primeraný rozvoj v oblasti bývania, občianskej vybavenosti, rekreácie a športu, zelene a výroby s príslušnou dopravnou a technickou vybavenosťou. Neprináša žiadne návrhy, ktoré by neúmerne zhoršovali životné prostredie, poškodzovali prírodu a krajinu a negatívne vplývali na zdravie obyvateľov. Riešenie prináša územné predpoklady pre výrazné skvalitnenie životného prostredia, revitalizáciu prírodného zázemia a tvarovanie krajiny so zvýšením ekologickej stability.

IX. Zoznam riešiteľov a organizácií, ktoré sa na vypracovaní správy o hodnotení podieľali, ich podpis (pečiatka)

Ing. arch. Gertrúda Čuboňová, Nábřežie mládeže 83, 949 01 Nitra

Ing. Vladimír Čulík, Holešovská 26, 951 93 Topoľčianky

X. Zoznam doplňujúcich analytických správ a štúdií, ktoré sú k dispozícii u navrhovateľa a ktoré boli podkladom na vypracovanie správy o hodnotení

Prieskumy a rozborý Územného plánu obce Demandice, (Architektonické štúdio Atrium Košice, 2015)

Návrh Územného plánu obce Demandice, (Architektonické štúdio Atrium Košice, 2017)

Koncepcia územného rozvoja Slovenska KURS 2001, (MŽP SR, Bratislava 2002) v znení zmien a doplnkov z roku 2011

Územný plán regiónu Nitrianskeho kraja (Aurex, 2012) a jeho Zmeny a doplnky č.1 (Aurex, 2015)

Program odpadového hospodárstva Nitrianskeho kraja na roky 2011 – 2015 (OÚŽP Nitra; 2013)

Údaje zo sčítania obyvateľov, domov a bytov z roku 2011 (Štatistický úrad SR v Nitre, 2013)

Atlas krajiny SR, MŽP SR, Bratislava 2002

Správa o kvalite ovzdušia a podiele jednotlivých zdrojov na jeho znečisťovaní v SR za roky 2003-2013

Environmentálna regionalizácia Slovenskej republiky 2010, MŽP SR, Bratislava.

XI. Dátum a potvrdenie správnosti a úplnosti údajov podpisom (pečiatkou) oprávneného zástupcu navrhovateľa

V obci Demandice, dňa

Ing. Attila Kürthy, starosta obce